

Wymagania edukacyjne (kryteria oceniania) z biologii dla klasy 6 szkoły podstawowej oparte na „Programie nauczania biologii - Puls życia”

Świat zwierząt.

Poziomy wymagań na oceny				
Ocena dopuszczający	Ocena dostateczny	Ocena dobry	Ocena bardzo dobry	Ocena celujący
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia wspólne cechy zwierząt podaje przykłady zwierząt kręgowych i bezkręgowych wyjaśnia, czym jest tkanka wymienia podstawowe rodzaje tkanek zwierzęcych i wskazuje miejsca występowania w organizmie omawianych tkanek podaje przykłady tkanek łącznych wymienia składniki krwi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> układa w odpowiedniej kolejności poziomy organizacji ciała zwierząt wyjaśnia, czym różnią się zwierzęta kręgowo od bezkręgowych przedstawia podział tkanki mięśniowej i cechy charakterystyczne wymienia najważniejsze funkcje wskazanej tkanki zwierzęcej i wskazuje jej cechy charakterystyczne wskazuje role poszczególnych składników krwi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> na podstawie opisu przyporządkowuje zwierzę do odpowiedniej grupy systematycznej omawia budowę i sposób funkcjonowania tkanek mięśniowych rozpoznaje na ilustracji rodzaje tkanek zwierzęcych wskazuje zróżnicowanie w budowie tkanki łącznej omawia składniki krwi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje bezkręgowce i kręgowce podaje przykłady szkieletów bezkręgowców porównuje budowę poszczególnych tkanek zwierzęcych charakteryzuje tkanki łączne omawia właściwości i funkcje tkanki kostnej, chrzęstnej i tłuszczowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> prezentuje stopniowo komplikującą się budowę ciała zwierząt wykazuje związek istniejący między budową tkanek zwierzęcych a pełnionymi przez nie funkcjami

Od parzydełkowców do pierścienic.

Poziomy wymagań na oceny				
Ocena dopuszczający	Ocena dostateczny	Ocena dobry	Ocena bardzo dobry	Ocena celujący
<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady parzydełkowców, środowiska i tryb ich życia wyjaśnia skąd nazwa "parzydełkowce" nazywa na ilustracji elementy budowy tułwi oraz rozpoznaje parzydełkowca wśród innych zwierząt rozpoznaje na ilustracji tasiemca przedstawia środowisko i tryb życia tasiemca podaje sposób zarażenia się tasiemcem i metody uniknięcia tego zarażenia podaje przykład pasożytniczego nicienia, wskazuje środowisko i tryb 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje budowę oraz tryb życia polipa i meduzy przedstawia cechy charakterystyczne parzydełkowców i wyjaśnia, na czym polega rola parzydełek przedstawia znaczenie parzydełkowców w przyrodzie i dla człowieka wskazuje cechy wspólne płazińców wskazuje na ilustracji elementy budowy tasiemca wymienia najważniejsze przystosowania tasiemca do pasożytnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wybrane gatunki parzydełkowców omawia odżywianie i ruch parzydełkowców omawia przystosowanie tasiemca do pasożytniczego trybu życia omawia schemat cyklu rozwojowego tasiemca omawia sposoby zarażenia i zapobiegania zarażeniu się tasiemcem omawia budowę zewnętrzną nicieni omawia znaczenie nicieni dla 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wskazane czynności życiowe parzydełkowców ocenia znaczenie parzydełkowców w przyrodzie i dla człowieka tłumaczy rolę żywiciela pośredniego i ostatecznego w cyklu rozwojowym tasiemca charakteryzuje wskazane czynności życiowe płazińców omawia znaczenie nicieni w przyrodzie wskazuje przystosowania pijawki do pasożytniczego trybu życia 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek istniejący między budową parzydełkowców a środowiskiem ich życia analizuje możliwości zakażenia się chorobami wywoływanymi przez płazińce ocenia znaczenie płazińców i nicieni w przyrodzie i dla człowieka wyjaśnia znaczenie szczecinek u pierścienic wskazuje pierścienice, jako zwierzęta u których pojawił się układ krwionośny i definiuje go

<p>życia</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje sposoby zarażania się glistą ludzką, owsikiem i włośniem krętych oraz sposoby zapobiegania im • rozpoznaje na ilustracji nicienie wśród innych zwierząt • rozpoznaje pierścienice wśród innych zwierząt • podaje przykład dżdżownicy i pijawki, jako przedstawicieli pierścienic, określa ich środowiska i tryb życia • tłumaczy pozytywny wpływ dżdżownic na glebę 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje sposoby zarażania i zapobiegania zarażeniu się tasiemcem • wskazuje charakterystyczne cechy nicieni • wymienia choroby wywołane przez nicienie i sposoby zapobiegania im • wyjaśnia, na czym polega „choroba brudnych rąk” • wymienia cechy charakterystyczne budowy zewnętrznej dżdżownicy i łączy z zajmowanym środowiskiem i prowadzonym trybem życia • omawia wpływ dżdżownic na gleby 	<p>człowieka</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia środowisko i tryb życia nereidy oraz pijawki • na żywym okazie dżdżownicy lub na ilustracji wskazuje siodełko i wyjaśnia jego rolę • omawia znaczenie pierścienic w przyrodzie i dla człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wskazane czynności życiowe pierścienic 	<p>jako zamknięty</p>
---	--	--	---	-----------------------

Stawonogi i mięczaki.

Poziomy wymagań na oceny				
Ocena dopuszczający	Ocena dostateczny	Ocena dobry	Ocena bardzo dobry	Ocena celujący
<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje stawonogi wśród innych zwierząt • wymienia skorupiaki, owady i pajęczaki jako zwierzęta należące do stawonogów • określa pokrycie ciała poszczególnych grup stawonogów • wymienia główne części ciała poszczególnych grup stawonogów i liczbę ich odnóży krocznych • podaje przykład raka, jako skorupiaka i wskazuje jego środowisko życia • podaje 3 przykłady owadów i ich środowiska życia • wymienia przykład pająka i kleszcza jako przedstawicieli pajęczaków oraz podaje środowiska ich występowania • rozpoznaje skorupiaki, owady i pajęczaki wśród innych zwierząt • omawia sposób postępowania po ugryzieniu kleszcza • wymienia miejsca występowania mięczaków 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cechy charakterystyczne stawonogów odróżniające je od innych zwierząt • opisuje budowę ciała raka, owada i pająka oraz ich tryb życia • podaje inne przykłady skorupiaków i ich tryb życia • wskazuje charakterystyczne cechy morfologiczne wybranych owadów (w tym zróżnicowanie aparatów gębowych ze względu na rodzaj pokarmu) • omawia sposób odżywiania się pajęczaków • opisuje sposoby ochrony przed kleszczami i zna choroby przenoszone przez kleszcze • na wybranych przykładach wskazuje znaczenie poszczególnych grup stawonogów w przyrodzie i dla człowieka • wymienia cechy wspólne mięczaków • przedstawia środowisko życia, cechy morfologiczne i tryb życia ślimaków, 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje funkcje odnóży stawonogów • wyjaśnia, czym jest oskórek • wymienia cechy charakterystyczne skorupiaków, owadów i pajęczaków • na kilku przykładach omawia różnice w budowie owadów oraz ich przystosowania do życia w różnych środowiskach • omawia ruch i sposoby odżywiania się skorupiaków, owadów, pajęczaków • na wybranych przykładach omawia znaczenie poszczególnych grup stawonogów w przyrodzie dla człowieka • omawia oddychanie, odżywianie, ruch mięczaków • omawia znaczenie mięczaków w przyrodzie i dla człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia różnorodność budowy ciała stawonogów oraz ich trybu życia, wykazując jednocześnie ich cechy wspólne • wykazuje związek istniejący między budową odnóży owadów a środowiskiem ich życia • omawia sposoby odżywiania się owadów na przykładzie wybranych przedstawicieli • omawia sposoby odżywiania się pajęczaków na przykładzie wybranych przedstawicieli • charakteryzuje odnóża pajęczaków • wykazuje różnice w budowie ślimaków, małży i głowonogów 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje cechy adaptacyjne stawonogów, umożliwiające im opanowanie różnych środowisk • wykazuje związek między budową skorupiaków a środowiskiem ich życia • analizuje budowę narządów gębowych owadów i wykazuje jej związek z pobieranym pokarmem • analizuje schemat rozwoju owadów • analizuje elementy budowy zewnętrznej pajęczaków i wykazuje ich przystosowania do środowiska życia • porównuje trzy grupy mięczaków

<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na ilustracji elementy budowy ślimaka rozpoznaje mięczaki wśród innych zwierząt 	<p>małży i głowonogów</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na ilustracjach elementy budowy mięczaków na przykładach wskazuje znaczenie mięczaków w przyrodzie i dla człowieka 			
---	--	--	--	--

Kręgowce zmiennocieplne.

Poziomy wymagań na oceny				
Ocena dopuszczający	Ocena dostateczny	Ocena dobry	Ocena bardzo dobry	Ocena celujący
<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wodę jako środowisko życia ryb wskazuje cechy wspólne ryb na podstawie ilustracji wskazuje najważniejsze elementy ciała ryb wyjaśnia, na czym polega zmiennocieplność ryb, płazów i gadów rozpoznaje ryby wśród innych zwierząt kręgowych wskazuje środowisko życia płazów wskazuje co łączy żabę z wodą, a co z lądem podaje przykłady płazów i rozpoznaje je wśród innych zwierząt kręgowych wymienia części ciała płazów rozpoznaje na ilustracji i nazywa płazy ogoniaste, beznogie i bezogonowe podaje przykłady znaczenia ryb, płazów i gadów w przyrodzie i dla człowieka wymienia środowiska życia gadów omawia budowę zewnętrzną gadów i rozpoznaje je wśród innych zwierząt kręgowych rozpoznaje na ilustracji i nazywa jaszczurki, krokodyle, węże i żółwie 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie ilustracji omawia budowę zewnętrzną ryb i ich przystosowania do życia w wodzie nazywa płetwy i wskazuje ich role określa oddychanie i rozmnażanie ryb wyjaśnia, czym jest tarło, ikra, ławica i plankton na podstawie ilustracji omawia budowę zewnętrzną płaza i wymienia cechy wspólne płazów wskazuje przystosowania żaby do życia w wodzie i na lądzie przedstawia sposób rozmnażania się i rozwój płazów podaje przykłady płazów bezogonowych i ogoniastych żyjących w Polsce wymienia główne zagrożenia dla płazów i sposoby ich ochrony przedstawia cechy wspólne gadów i ich przystosowania do życia na lądzie przedstawia sposób rozmnażania się i rozwoju gadów podaje przykłady gadów żyjących w Polsce przedstawia znaczenie ryb, płazów i gadów w przyrodzie i dla człowieka przedstawia cechy umożliwiające zaklasyfikowanie organizmu do ryb, płazów lub gadów i na tej podstawie identyfikuje nieznanego organizm jako przedstawiciela jednej z tych grup 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia elementy budowy ryby z jej bytowaniem w wodzie podaje przykłady zdobywania pokarmu przez ryby omawia proces wymiany gazowej u ryb omawia proces rozmnażania się ryb charakteryzuje przystosowania płazów do życia w wodzie i na lądzie omawia wybrane czynności życiowe płazów (odżywianie, oddychanie i rozmnażanie) omawia sposoby zdobywania pokarmu przez gady omawia pokrycie ciała, sposób oddychania, rozmnażania się i rozwoju gadów, jako przystosowania do życia na lądzie wskazuje sposoby ochrony gadów omawia znaczenie ryb, płazów i gadów w przyrodzie i dla człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady opieki ryb nad potomstwem określa kształty ciała ryb w zależności od różnych miejsc ich występowania omawia cykl rozwojowy żaby i wykazuje jego związek z życiem w wodzie i na lądzie charakteryzuje płazy ogoniaste, bezogonowe i beznogie charakteryzuje rozmnażanie i rozwój gadów analizuje przebieg wymiany gazowej u gadów i jej związek z bytowaniem na lądzie charakteryzuje gady występujące w Polsce wyjaśnia przyczyny wymierania gadów i podaje sposoby ich ochrony 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady wędrówek ryb na tarło wyjaśnia, w jaki sposób przebiega wymiana gazowa u płazów, wykazując związek z ich życiem w dwóch środowiskach wykazuje związek istniejący między trybem życia płazów a ich zmiennocieplnością ocenia znaczenie płazów w przyrodzie i dla człowieka analizuje pokrycie ciała gadów w kontekście ochrony przed utratą wody wykazuje związek między sposobem rozmnażania gadów a środowiskiem ich życia

Kręgowce stałocieplne.

Poziomy wymagań na oceny				
Ocena dopuszczający	Ocena dostateczny	Ocena dobry	Ocena bardzo dobry	Ocena celujący
<ul style="list-style-type: none"> • na ilustracji wskazuje cechy budowy ptaków • podaje przykłady ptaków żyjących w różnych środowiskach • wie, że ptaki są jajorodne • wskazuje ptaki i ssaki jako zwierzęta stałocieplne • rozpoznaje ptaki wśród innych zwierząt, wskazując ich charakterystyczne cechy • podaje przykłady ssaków żyjących w różnych środowiskach • rozpoznaje ssaki wśród innych zwierząt, wskazując ich charakterystyczne cechy • podaje przykłady znaczenia ptaków i ssaków w przyrodzie i dla człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady ptaków żyjących w różnych środowiskach i wskazuje ich cechy charakterystyczne będące przystosowaniem do zajmowanego środowiska • wymienia cechy wspólne ptaków i ich przystosowania do lotu • przedstawia sposób rozmnażania się i rozwój ptaków • wymienia elementy budowy jaja i ich role • na ilustracji lub podczas obserwacji w terenie rozpoznaje gatunki ptaków zamieszkujących najbliższą okolicę • omawia znaczenie ptaków w przyrodzie i dla człowieka • wymienia cechy wspólne ssaków • przedstawia różnorodność środowisk życia i cech morfologicznych ssaków <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wytwory skóry ssaków • przedstawia proces rozmnażania i rozwój ssaków • omawia znaczenie ssaków w przyrodzie i dla człowieka • wykazuje przynależność człowieka do ssaków • przedstawia cechy umożliwiające zaklasyfikowanie organizmu do ptaków lub ssaków i na tej podstawie identyfikuje nieznanego organizm jako przedstawiciela jednej z tych grup 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia różnorodność środowisk życia i cech morfologicznych ptaków • omawia przystosowania ptaków do lotu • rozpoznaje rodzaje piór • omawia proces rozmnażania i rozwoju ptaków • wykazuje związek istniejący między wielkością i kształtem dziobów ptaków a rodzajem spożywanego przez nie pokarmu • podaje przykłady ssaków żyjących w różnych środowiskach i przedstawia ich cechy charakterystyczne będące przystosowaniem do zajmowanego środowiska • rozpoznaje zęby ssaków i wyjaśnia ich funkcje • omawia proces rozmnażania i rozwój ssaków • wskazuje zagrożenia dla ptaków i ssaków i proponuje sposoby ochrony 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje budowę piór ptaków w związku z pełnioną przez nie funkcją • omawia zagrożenia dla ptaków i sposoby ochrony ptaków • wyjaśnia, dlaczego budowa skóry ssaków ma związek z ich stałocieplnością • omawia zagrożenia dla ptaków i ssaków i sposoby ich ochrony 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje związek istniejący między wymianą gazową a umiejętnością latania ptaków • wykazuje związek między stałocieplnością ptaków i ssaków a środowiskiem i trybem ich życia • analizuje związek zachodzący między wymianą gazową ssaków a zróżnicowanymi środowiskami ich występowania i ich życiową aktywnością • analizuje funkcje skóry w aspekcie różnorodności siedlisk zajmowanych przez ssaki